

Vanhusten hoidon ja hoivan järjestämiseksi sekä ”Vanhuspalvelulain” noudattamiseksi on Espoon osoitettava tarvittavat talous- ja henkilöresurssit Espoon talousarvioon vuodelle 2015.

Vertailutietoja:

Espon kaupungin 3.10.2013 julkaiseman ”Espoolaisten hyvinvoinnin tila- 2013”-raportista on havaittavissa myös Espoon vanhusväestön palvelujen tarve ja Espoon tarpeeseen vastaaminen. Raportti osoittaa espoolaisten vanhusten palveluissa kaikilla palvelujen tasoilla suuria vanhuspalvelujen kehittämistarpeita.

Espossa asuu kotona, johon luetaan myös palvelutaloissa vuokralla asuvat, 75 vuotta täyttäneistä 91,6 % ikäryhmästä (koko maa 89,6 %), tehostetussa palveluasumisessa asui 5,4 % (koko maa 5,9 %), ja pitkäaikaisessa laitoshoidossa 2,8 % (koko maa 4,4 %).

Omaishoidon tukea sai 75 vuotta täyttäneistä Espossa 2,7 % (muu maa 4,4 %). Säännöllisen kotihoidon asiakkaina oli 9,5 % 75 vuotta täyttäneistä espoolaisista. Ikäihmisten palveluiden laatusuosituksen mukaan tässä ikäryhmässä 13 – 14 %:n tulisi saada säännöllistä kotihoitoa. Kuusikko- kaupunkien viiden muun keskiarvo on 12,52 %.

Espoolaisista 75 vuotta täyttäneistä naisista (naisia on ikäryhmän espoolaisista 80 %) 27 % kokee arkiaskareissa suuria vaikeuksia (muu maa 24 %).

Ikävakioidussa dementiaindeksissä on myös erittäin pieni luku Espoolalla 87,5 (muu maa 100).

Edellä olevat raportin tiedot ovat hälyttäviä. Ne osoittavat espoolaisten vanhuspalvelujen olevan muuta maata vaikeammin saatavissa. Arviot palvelutarpeen tasosta ja johtopäätökset tarpeesta eivät selvästikään vastaa Espossa Suomen muiden kuntien käytäntöä ja soveltamista. Näin suurta eroa espoolaisilla vanhuk- silla ei ole toimintakyvyssä suhteessa maan muuhun vanhusväestöön. Tätä tukevat myös empiiriset havainnot mm. espoolaisten yksin asuvien vanhusten toimintakyvystä esim. palvelutalojen omassa vuokra- asunnoissa asuvien osalta. Toimintakyvyn alentumisen edellyttämiä palveluja ei Espoon kaupunki ole heille järjestänyt.

Sama koskee Espoon tiukkaa tulkintakäytäntöä omaishoitajatuen myöntämisissä. Onkin moraalitonta, että tällaisessa tilanteessa Espoo leikkasi 2,5 miljoonaa euroa tämän vuoden vanhuspalvelujen määrärahoista. Eivät nämä hauraat ikääntyneet vanhukset, jotka ovat suurissa vaikeuksissa toimintakykynsä alenemisen johdosta arjen toimissaan, kaatuilevat jne., pysty vaatimaan ja taistelemaan ihmisarvoisista hoito- ja hoivapalveluista.

Nykyisen tämän riittämättömänkin palvelutason heikentymisen edelleen estämiseksi Espoon tulisi lisätä vanhuuseläkeikäisten resursseihin suunnattuja määrärahoja ikääntyneen väestön määrän kasvun suhteessa ja inflaation kustannuslisäyksen vaikutus huomioiden.

Vanhuuseläkeikäisen väestön määrä kasvaa Espoossa yli 6 % ja inflaation vaikutus oletettavasti on noin 2 %. Näin ollen pelkkä **riittämättömän nykytason** säilyttäminenkin vanhuspalveluissa edellyttää **jo 8 %:n lisäystä 2015 määrärahoihin tämän vuoden toteutuvaan menoon.**

Nykytason säilyttäminen ei kuitenkaan riitä. Palvelutarve kasvaa Espoossa nykytasosta merkittävästi enemmän palveluja tarvitsevien **vanhempien ikäluokkien** suuren määrällisen kasvun johdosta.

Ikäryhmässä 75 – 110 vuotta Espoon asukkaiden määrä kasvaa vuodessa noin 600 hengellä. Tästä ikäryhmästä vähintään **joka neljäs henkilö** tarvitsee jatkuvasti hoito- ja hoivapalveluja joko omassa kodissaan tai laitoksessa.

Ikäryhmästä yksinasuvia on noin 44 %. Yksinasuvista naisia on **noin 80 %.**

Jatkuvan palvelun tarpeessa olevien espoolaisten 75 vuotta täyttäneiden vanhus-ten määrä kasvaa siis **vähintään 150 hengellä** vuodessa.

Espoossa ei ole palveluja järjestetty tällä hetkellä palvelutarvetta vastaavasti. Espoolaisten vanhusten palvelut ovat vaikeammin saatavissa ja laadultaan astetta kevyempiä kuin Suomen väestöllä keskimäärin. Muun muassa seuraavat palvelut tulee varautua järjestämään.

Valtakunnallisen laatusuosituksen mukaan Espoossa **jatkuvaa kotihoitoa** tulisi voida järjestää vuonna 2015 **noin 1735:lle yli 75 vuoden ikäiselle vanhukselle.**

Suomen kuntien keskimääräisen soveltamiskäytännön mukaisesti Espoossa toimittaessa **omaishoitajatukea saava omaishoitaja tulisi olla** Espoossa vuonna 2015 **noin 570: llä 75 vuotta täyttäneellä vanhuksella.**

Tehostetun palveluasumisen mahdollisuus on 2015 voitava olla noin **770:llä 75 vuotta täyttäneelle espoolaisella** vanhuksella.

Pitkäaikaisen laitoshoidon paikka tarvitaan Espoossa **noin 500:lle 75 vuotta täyttäneelle vanhukselle.**

Hoidon ja hoivan tarve kasvaa vanhusväestössä **myös 75 vuotta nuorempien** henkilöiden keskuudessa 63 – 74 vuoden ikäisen ikääntyneen väestön määrän kasvaessa Espoossa nopeasti.

Henkilöstön määrää on lisättävä vanhusten hoito- ja hoivapalveluissa.

Jatkuva hoito ja hoiva tarvitsevan laissa tarkoitetun ”iäkkään henkilön” palvelujen laadun varmistamisesta on säädetty ”Vanhuspalvelulain” 19 §:ssä. Lain vaatimuksen mukaisesti Espoon **on tarjottava** ”iäkkäälle henkilölle” **laadukkaita** sosiaali- ja terveyspalveluja ja **niiden on turvattava** hänelle hyvä hoito ja huolenpito. Espoossa on edellä sivuilla 1. ja 2. toteamani perusteella havaittavissa, että suuri osa espoolaisista ”iäkkäistä henkilöistä” ei saa tarvitsemaansa hoitoa ja huolenpitoa laadukkaina palveluina.

Korjaamista ja kehittämistä koskevia muita asioita:

”Vanhuspalvelulain” noudattamiseksi:

- **Vanhusneuvoston kokoustiheyttä on lisättävä** ja neuvoston virkamiesvalmistelun voimavaroja on lisättävä vanhusneuvoston lain mukaisten tehtävien hoidon mahdollistamiseksi. Nyt Espoon vanhusneuvosto ei pysty lain 11 §:ssä määrättyjen tehtäviensä suorittamiseen. **Lain 11 §:ssä** määrätään kuitenkin, että kunnan **on huolehdittava vanhusneuvoston toimintaedellytyksistä.**

- **Espoon on lain 6 §:n noudattamiseksi aloitettava** ripeät toimenpiteet palvelujen riittävyys ja laadun arvioimiseksi **6 §:ssä määrättyjä menettelytapoja noudattaen.**

Lain 11 §:n mukaan myös vanhusneuvosto **on otettava mukaan tähän valmisteluun.**

- Lain 6 §:n mukaan kunnan sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen, Espoossa siis **sosiaali- ja terveyslautakunnan, on vuosittain arvioitava iäkkäiden henkilöiden tarvitsemien** sosiaalipalvelujen riittävyttä ja laatua **lain 6 §:ssä määrättyin menetelmin.** Espoossa **ei ole noudatettu** tätä laissa määrättyä menettelyä. Törkein lain noudattamisen laiminlyönti oli viikon takainen valtuuston päätös tämän vuoden vanhuspalvelujen määrärahojen 2,5 miljoonalla eurolla leikkaaminen. Valtuuston päätöstä edelsi sos. ja terveyslautakunnan sekä kaupunginhallituksen päätös-käsittelyt valtuuston päätösehdotuksen laatimiseksi, mutta **valmistelussa ei piitattu vanhuspalvelulain 6 §:n ja 11 §:n määräyksistä.**

Tämän laiminlyönnin voidaan arvioida johtuvan sosiaali- ja terveystoiminnan henkilöstön riittämättömyydestä ja vanhusneuvoston toimimattomuudesta. Lautakunnalle ei tälläkään kertaa tehty **6 §:n määräysten mukaisesti valmisteltua** kattavaa tosiasioihin perustuvaa yksityiskohtaista sosiaalipalvelujen riittävyttä ja laatua koskevaa selvitystä.

Vanhusneuvostolla ei ole ollut puolestaan toimintaedellytyksiä osallistua 6 §:ssä määrätyn vuosittaisen arvion tekemiseen. Kokoustiheyttä ja neuvostolle asioita valmistelevien virkamiesten sekä toimihenkilöiden määrää ei ole Espoon toimesta järjestetty siten, että neuvostolla olisi laissa säädetyn mukaisesti toimintaedellytykset laissa määrättyjen tehtäviensä suorittamiseksi. **Toiminta on henkilöstölisäyksin ja kokouskäytäntöä tiivistäen järjestettävä vuonna 2015 asianmukaiseksi ja lain noudattamisen mahdollistavaksi.**

- **Lain 12 §:n mukaisesti Espoon on järjestettävä** hyvinvointia edistävät palvelut **ikäntyneelle väestölle**. Tämän lainkohdan noudattamisen **jatkuva laiminlyönti** on taloudellistakin epäviisasta Espoolle. Ennalta ehkäisevät toimintakykyä säilyttävät tai parantavat toimenpiteet eivät nyt ala oikea- aikaisesti. Pykälän 3. mom. määrätään niistä toimenpiteistä ja toimenpiteiden sisällöstä, jotka Espoon tulee sisällyttää iäkkään väestön hyvinvointia edistäviin palveluihin.

Tämän lainkohdan noudattamiseksi vuoden 2015 alusta lähtien on Espoon organisoitava kattavasti espoolaisia ikäihmisiä koskien tämä toiminta sekä rekrytoitava henkilöstöä näiden tehtävien suorittamiseksi.

- **Vuoden 2015 alusta voimaanastuvan 17 §:n** mukaan vuoden alusta alkaen Espoon on nimettävä **iäkkäälle henkilölle vastuutyöntekijä**, jos henkilö tarvitsee apua palvelujen toteuttamiseen ja yhteensovittamiseen liittyvissä asioissa. Tämä avun tarvisijoiden määrä on Espoossa tuhansia henkilöitä. Lainkohdassa on määräys vastuutyöntekijän tehtävistä ja kelpoisuusvaatimuksista. Vastuuhenkilöille tarvitaan myös sijaistuksen organisointi. Tämän lainkohdan noudattamiseksi pitää ja kannattaa kiireesti käynnistää valmistelu. Kunnille annettiin pitkä valmistelu-aika tämän lain määräyksen toimeenpanemiseksi ja **nyt myös Espoon on tinkimättä sovellettava tätä lainkohtaa heti sen voimaanastuttua 1.1.2015**

Terveisin Veikko Simpanen